

Határozatok Tára

C-473/16. sz. ügy

F
kontra
Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

(a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság [Magyarország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 7. cikk – A magán- és a családi élet tiszteletben tartása – 2011/95/EU irányelv – A menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás nyújtásának feltételeire vonatkozó szabályok – A szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelem – 4. cikk – A tények és körülmények értékelése – Szakértői vélemény kérése – Pszichológiai tesztek”

Összefoglaló – A Bíróság ítélete (harmadik tanács), 2018. január 25.

- Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás – Menekültpolitika – Menekült jogállás vagy kiegészítő védelmi jogállás – 2011/95 irányelv – Nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálására vonatkozó eljárás – A tények és körülmények értékelése – A szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelem – Azon kötelezettség, hogy a szexuális irányultságot pusztán a kérelmező nyilatkozatai alapján bizonyított tények tekintsék – Hiány – Következmények*
(2011/95 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 4. cikk)
- Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás – Menekültpolitika – Menekült jogállás vagy kiegészítő védelmi jogállás – 2011/95 irányelv – Nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálására vonatkozó eljárás – A tények és körülmények értékelése – A szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelem – A szexuális irányultság hitelessége szisztematikus értékelésének szükségessége – Hiány*
(2011/95 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 2. cikk, d) pont, 4. cikk, valamint 10. cikk, (1) bekezdés, d) pont és (2) bekezdés)
- Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás – Menekültpolitika – Menekült jogállás vagy kiegészítő védelmi jogállás – 2011/95 irányelv – Nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálására vonatkozó eljárás – A tények és körülmények értékelése – A szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelem – Szakértői vélemény segítségével történő értékelés – Megengedhetőség – Feltételek*
(2011/95 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 4. cikk)

4. *Határelőrzések, menekültügy és bevándorlás – Menekültpolitika – Menekült jogállás vagy kiegészítő védelmi jogállás – 2011/95 irányelv – Nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálására vonatkozó eljárás – A tények és körülmények értékelése – A szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelem – Projekciós személyiségteszteken alapuló pszichológiai szakértői vélemény segítségével történő értékelés – A magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jog megsértése – Megengedhetlenség*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 7. cikk; 2011/95 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 4. cikk)

1. Ki kell emelni, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy által a szexuális irányultságával kapcsolatban tett nyilatkozatok – figyelembe véve a nemzetközi védelem iránti kérelmek sajátos összefüggéseit – a tények és a körülmények 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelésére irányuló eljárásnak csupán a kiindulópontját képezik (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 49. pont). Ebből következően, noha a nemzetközi védelmet kérelmező személynek kell meghatároznia ezen irányultságot, amely a magánszférájába tartozó körülménynek minősül, az említett irányultság miatti üldöztetéstől való félelmen alapuló nemzetközi védelem iránti kérelmek – ugyanúgy, mint a más üldöztetési okokon alapuló kérelmek – az ezen irányelv 4. cikke szerinti értékelési folyamat tárgyát képezhetik (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 52. pont).

(lásd: 28., 29. pont)

2. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a szexuális irányultság olyan jellemző, amely lehetővé teszi valamely kérelmezőnek a 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében vett meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása megállapítását, ha az azonos szexuális irányultságú tagokból álló személycsoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli (lásd ebben az értelemben: 2013. november 7-i X és társai ítélet, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 46. és 47. pont), amint azt egyébként ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja megerősíti. Ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdéséből mindazonáltal az következik, hogy amikor a tagállamok azt értékelik, hogy a kérelmező üldöztetéstől való félelme megalapozott-e, nincs jelentősége annak, hogy ténylegesen rendelkezik-e az üldöztetés alapjául szolgáló, meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozással kapcsolatos jellemzőkkel, amennyiben üldözője úgy tekinti, hogy rendelkezik azokkal.

Ezért a szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelemmel indokolt, nemzetközi védelem iránti kérelem elbírása céljából nem mindig szükséges a kérelmező szexuális irányultságának hitelességét értékelni a tényeknek és a körülményeknek az említett irányelv 4. cikke szerinti értékelése keretében.

(lásd: 30–32. pont)

3. A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős hatóság, vagy adott esetben az e hatóság határozatával szemben indított kereset tárgyában eljáró bíróságok szakértői véleményt kérjenek a kérelmező állítólagos szexuális irányultságával kapcsolatos tények és körülmények értékelése keretében, amennyiben e szakértői vélemény részletes szabályai megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában biztosított alapvető jogoknak, az említett hatóság és e bíróságok nem kizárólag e szakvélemény következtetéseire alapítják határozatukat, továbbá e hatóságot és bíróságokat nem kötik e következtetések a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatainak értékelése során.

Nem zárható ki, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatai értékelésének sajátos összefüggései között a szakértői vélemények bizonyos formái hasznosnak bizonyulnak a tények és körülmények értékelése céljából, és elkészíthetők e kérelmező alapvető jogainak veszélyeztetése nélkül. Mindemellett meg kell jegyezni, hogy egyrészt mind a 2005/85 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből és 8. cikkének (2) bekezdéséből, mind pedig a 2013/32 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből és 10. cikkének (3) bekezdéséből következik, hogy az eljáró hatóság felelős a kérelmek megfelelő vizsgálatáért, amely után meghozza e tárgyban a határozatát. Ezért kizárólag e hatóságok feladata az, hogy bírósági felülvizsgálat mellett elvégezzék a tények és körülmények 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelését (lásd ebben az értelemben: 2015. február 26-i Shepherd ítélet, C-472/13, EU:C:2015:117, 40. pont). Ebből következik, hogy az eljáró hatóság nem alapíthatja határozatát kizárólag a szakértői vélemény következtetéseire, és hogy e hatóságot még kevésbé köthetik e következtetések a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatainak értékelése során.

Az eljáró hatóság által hozott, a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozat ellen indított kereset tárgyában eljáró bíróság azon lehetőségét illetően, hogy szakértői véleményt kérjen, hozzá kell tenni, hogy a 2005/85 irányelv 39. cikkének (1) bekezdése és a 2013/32 irányelv 46. cikkének (1) bekezdése egyaránt anélkül írja elő, hogy a kérelmező a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való joggal rendelkezik e határozattal szemben, hogy konkrétan meghatározná azon bizonyításvizsgálatot, amelyet e bíróság jogosult elrendelni. Noha e rendelkezések tehát nem zárják ki azt, hogy a bíróságok szakértői véleményt kérjenek az eljáró hatóság határozatának hatékony felülvizsgálata céljából, ugyanakkor – egyrészt a 2005/85 irányelv 39. cikke és a 2013/32 irányelv 46. cikke által a bíróságok számára biztosított különleges szerepre, másrészt a jelen ítélet 41. pontjában szereplő, a 2011/95 irányelv 4. cikkével kapcsolatos megfontolásokra tekintettel – az eljáró bíróság nem alapíthatja határozatát kizárólag a szakértői vélemény következtetéseire, és még kevésbé kötheti e bíróságot az e következtetésekben szereplő, a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatok értékelése.

(lásd: 37., 40., 42., 43., 45., 46. pont és a rendelkező rész 1. pontja)

4. Az Alapjogi Charta 7. cikke fényében úgy kell értelmezni a 2011/95 irányelv 4. cikkét, hogy azzal ellentétes, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló, olyan pszichológiai szakértői véleményt készítsenek és használjanak fel a nemzetközi védelmet kérelmező személy állítólagos szexuális irányultsága valódiságának értékeléséhez, amely arra irányul, hogy projekciós személyiségtesztek alapján feltérképezze e kérelmező szexuális irányultságát.

E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló pszichológiai szakértői véleményt az eljáró hatóság az érintett személy által indított, nemzetközi védelem iránti kérelem vizsgálatára irányuló eljárás keretében kéri. Ezért még abban az esetben is, amikor az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény alapjául szolgáló pszichológiai tesztek elvégzése formálisan az érintett személy hozzájárulásához van kötve, úgy kell tekinteni, hogy e hozzájárulás nem feltétlenül szabad, mivel de facto azon körülmények nyomásának van kitéve, amelyben a nemzetközi védelmet kérelmező személy van (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 66. pont). E körülmények között – amint azt a főtanácsnok indítványának 43. pontjában megállapította – az alapügyben szereplőhöz hasonló pszichológiai szakértői vélemény elkészítése és felhasználása beavatkozást jelent e személy magánéletének tiszteletben tartásához való jogába.

Ezen összefüggésben, jóllehet a kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeinek értékelését lehetővé tévő tényezők felkutatásával igazolható a magánéletébe való beavatkozás, az eljáró hatóság feladata, hogy a bíróság felülvizsgálata mellett értékelje azon pszichológiai szakértői vélemény e cél elérésére való alkalmasságát és ahhoz szükséges mértékét, amelyet kérni szándékozik vagy figyelembe kíván venni. E tekintetben ki kell emelni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény alkalmassága csak akkor ismerhető el, ha az a nemzetközi tudományos közösség által elfogadott normákra tekintettel kellően megbízható módszereken és elveken alapul. Mindenesetre az alapügyben

szereplőhöz hasonló szakértői véleménynek a kérelmező magánéletére gyakorolt hatása túlzottnak tűnik a kitűzött célhoz képest, mivel olyan súlyos beavatkozást jelent a magánélet tiszteletben tartásához való jogba, amely nem tekinthető arányosnak azon előnyhöz képest, amellyel esetlegesen a tényeknek és a körülményeknek a 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelése járhat.

(lásd: 51., 53., 54., 57–59., 71. pont és a rendelkező rész 2. pontja)